

<https://doi.org/10.15407/socium2021.01.114>
УДК 303.62-0.53(477)

Нестеренко Є.О., координатор проєкту U-Report, ГО “Український інститут соціальних досліджень імені Олександра Яременка”, вул. Панаса Мирного, 26, Київ, 01011, Україна, email: nyevheniya@gmail.com, ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-3893-7937>,
Людоговська К.В., асистент проєкту U-Report, ГО “Український інститут соціальних досліджень імені Олександра Яременка”, вул. Панаса Мирного, 26, Київ, 01011, Україна, email: karina.lyudogovska@knu.ua, ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-7250-7650>

**ДАЙДЖЕСТ ОПИТУВАНЬ U-REPORT: І КВАРТАЛ 2021 Р.
(СТАВЛЕННЯ МОЛОДІ ДО ЛІТНІХ ЛЮДЕЙ, ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧІ
ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ, ПІДПРИЄМНИЦТВО)**

Представлено результати опитувань інноваційного молодіжного проєкту U-Report за грудень 2020 р. – лютий 2021 р.: труднощі у спілкуванні молоді з літніми людьми, дискримінація літніх людей молоддю та молоді з боку літніх людей, вплив малорухливого способу життя на здоров'я молоді, здоров'язберігаючі технології в освіті, досвід підприємництва серед молоді.

Ключові слова: інноваційні методи опитування, U-Report, думка молоді, ставлення до літніх людей, здоров'язберігаючі технології, підприємництво.

Nesterenko Ye.O., U-Report project coordinator, NGO “Ukrainian Institute for Social Research after Olexander Yaremenko”, 26, Panasa Myrnoho Str., Kyiv, 01011, Ukraine, email: nyevheniya@gmail.com, ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-3893-7937>,
Lyudohovska K.V., U-Report project assistant, NGO “Ukrainian Institute for Social Research after Olexander Yaremenko”, 26, Panasa Myrnoho Str., Kyiv, 01011, Ukraine, email: karina.lyudogovska@knu.ua, ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-7250-7650>

**DIGEST OF U-REPORT SURVEYS: 1ST QUARTER OF 2021
(ATTITUDE OF YOUNG PEOPLE TO ELDERLY PEOPLE, HEALTH-SAVING
TECHNOLOGIES IN EDUCATION, ENTREPRENEURSHIP)**

Paper presents the results of the innovative youth project U-Report for December 2020 – February 2021: difficulties in communication between young people and the elderly, discrimination against the elderly by young people and youth by the elderly; the impact of a sedentary lifestyle on youth's health; health-saving technologies in education, entrepreneurial experience among young people.

Keywords: innovative survey methods, U-Report, youth opinion, attitudes towards the elderly, health-saving technologies, entrepreneurship.

Громадська організація “Український інститут соціальних досліджень імені Олександра Яременка” спільно з Представництвом Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) в Україні реалізовує глобальний молодіжний проєкт U-Report (“Ю-Репорт”)¹.

Проєкт U-Report – інтерактивний інструмент для проведення щотижневих актуальних опитувань серед підлітків і молоді через Facebook Messenger, Telegram,

¹ Приєднатися до U-Report можна за допомогою Telegram/Facebook/Viber, написавши “СТАРТ” на бот/сторінку UReportUkraine/U-Report Ukraine. Інформацію про проєкт і результати досліджень можна знайти за посиланнями: www.facebook.com/ureportukraine та www.ukraine.ureport.in

© Нестеренко Є.О., Людоговська К.В., 2021

Viber. Результати опитувань використовуються у діяльності урядових установ, громадських об'єднань і міжнародних організацій.

Сьогодні U-Report реалізовується у 79 країнах світу та налічує понад 13 млн учасників.

В Україні кількість U-репортерів становить більше ніж 98 600 і постійно зростає. За 3 роки існування проекту команда U-Report запустила понад 200 опитувань на актуальні теми для молоді та провела більше ніж 300 презентацій і тренінгів по всій Україні.

U-Report – простий спосіб молодих людей донести свою думку до осіб, які приймають рішення. У цій публікації знайомимо читачів з новими результатами опитувань U-репортерів.

Опитування “Ставлення молоді до літніх людей”. Опитування проводилося 10 – 17 грудня 2020 р. в партнерстві з Міністерством соціальної політики України. У ньому взяли участь 4250 U-репортерів віком 14–34 роки. На основі результатів опитування будуть вивчені проблемні питання, які виникають при спілкуванні між представниками різних поколінь, для формування політики з питань захисту прав літніх людей, формування поваги до людей, незалежно від віку та виховання, гідного ставлення до похилого та старечого віку, солідарності між поколіннями та недопущення дискримінації, адаптації населення до наслідків старіння.

При комунікації з літніми людьми U-репортери стикалися з такими труднощами: різні цінності, погляди на життя – 46,1%, зарозумілість, бажання повчати – 33,1%, спілкування “різними мовами” – 20,8%, дискримінація молодших – 19,6%, агресія – 13,9%, інше – 0,5% (рис. 1). Не виникало ніяких труднощів у спілкуванні у 16% опитаних.

Майже половина респондентів (47,7%) зазначала, що вони помічали прояви дискримінації стосовно літніх людей (наприклад, коли їх обмежували у правах) (N=4194). Чим старшими були респонденти, тим частіше вони відповідали на це запитання ствердно: 14–17 років – 44,8%, 18–19 років – 46,4%, 20–24 роки – 46,5%, 25–34 роки – 52,7%.

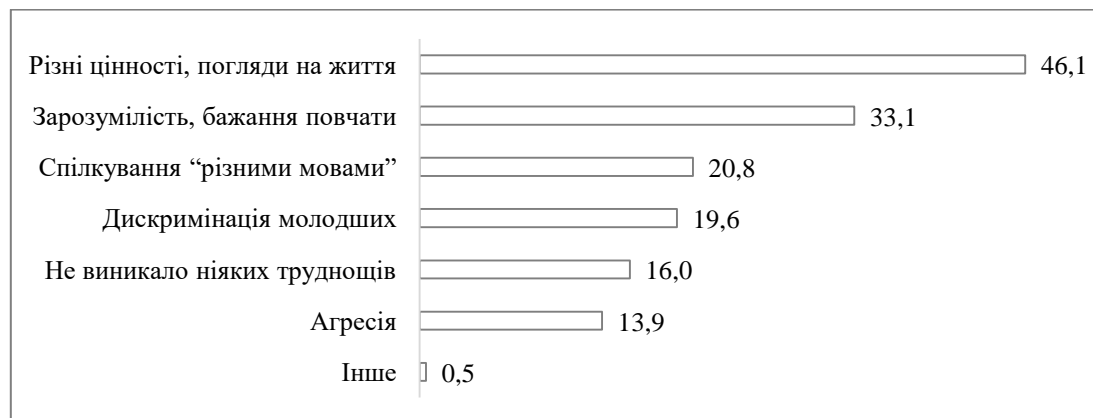

Рис. 1. Розподіл відповідей респондентів на запитання: “З якими труднощами Ви стикалися при комунікації з літніми людьми” N=4250, %

Ця дискримінація проявлялася в таких ситуаціях: у громадському транспорті (наприклад, відмова у пільговому проїзді) (29,7%), на роботі (скорочення, важкість знайти роботу) (20,9%), в отриманні послуг (державні, банківські установи, магазини тощо) (13,6%), у формі зневажливого ставлення від молодших людей у цілому (6,8%), шляхом недостатніх фінансових виплат (урізання пенсії, соціальних виплат) (5%), в медичних установах (3,8%), інше (9,7%), важко відповісти – 12,7% (рис. 2).

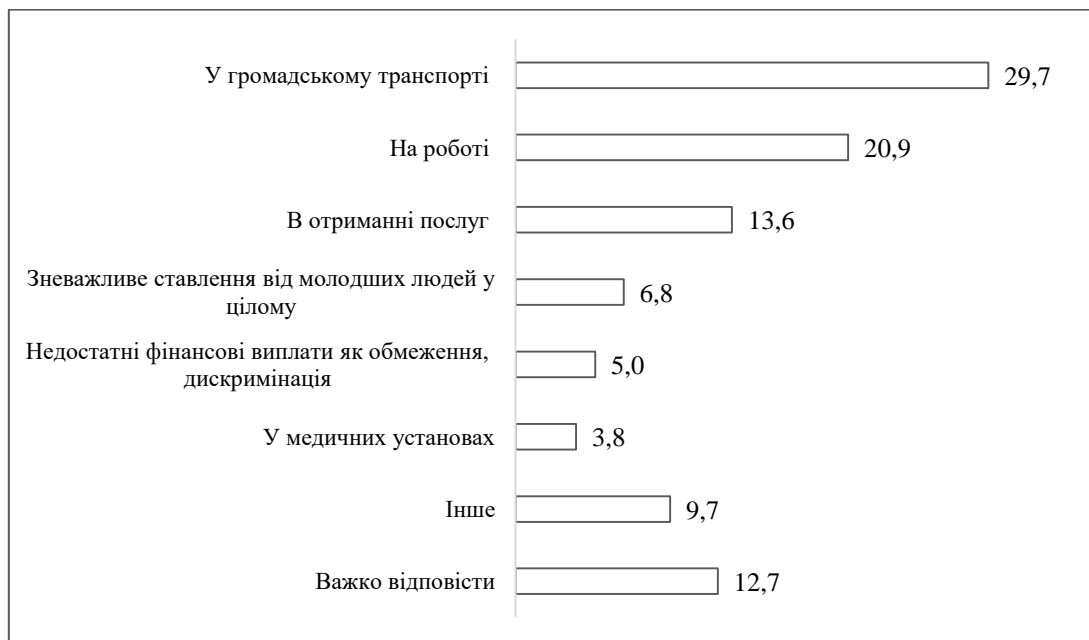

Рис. 2. Розподіл відповідей респондентів на запитання: “В яких ситуаціях проявлялася дискримінація стосовно літніх людей?”, N=1585, %

Більша частка U-репортерів (66,6%) помічала прояви дискримінації молоді з боку літніх людей (N=3741). Чим молодшим є вік респондентів, тим частіше вони про це зазначають: 14–17 років – 71,2%, 18–19 років – 69,3%, 20–24 роки – 64,7%, 25–34 роки – 63,7%.

Серед респондентів, які ствердно відповіли на попереднє запитання, найчастіше згадувались такі прояви дискримінації молоді з боку літніх людей: тиск у громадських місцях, транспорті, магазинах (24,9%), зверхня апеляція до браку життєвого досвіду, повчання (17,8%), ейджизм, зневага, агресія у цілому (16,3%), знецінення думок і поглядів молоді (11,5%), на роботі упередження щодо кваліфікації молодих спеціалістів стосовно старших (7,6%), упередження щодо зовнішнього вигляду, захоплення молоді (4,8%), упередження та безпідставні образи в сім’ї, побуті (4,2%), дискримінація за віком з боку викладачів у закладах освіти (3%), зневажливе ставлення в медичних, державних установах (1,7%), важко відповісти (13,5%) (рис. 3).

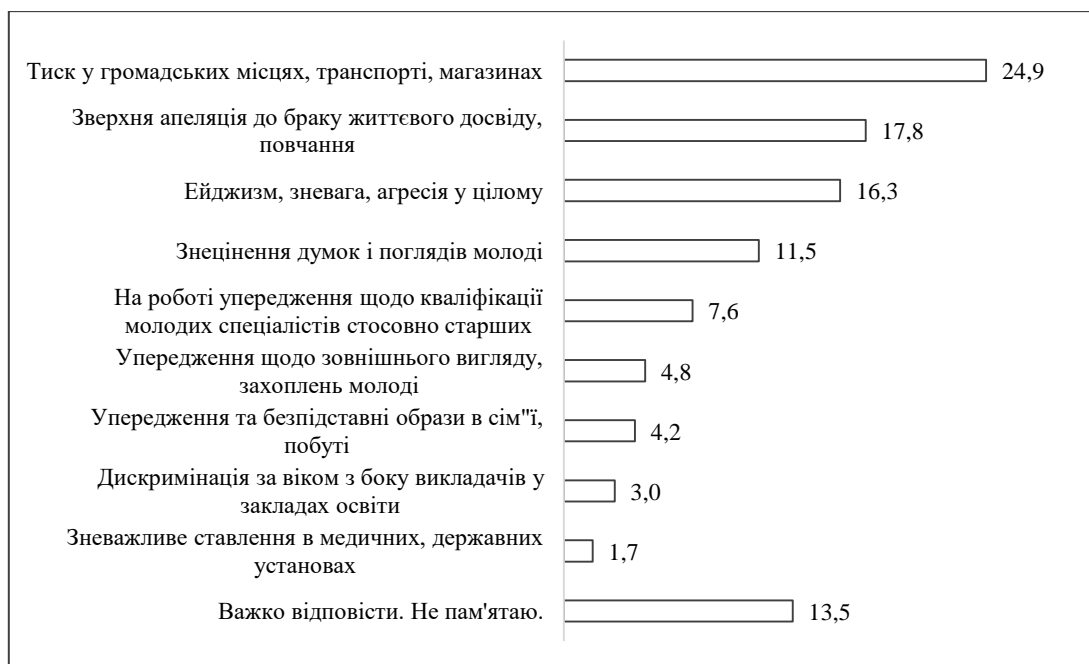

Рис. 3. Розподіл відповідей респондентів на запитання: “В яких ситуаціях проявлялася дискримінація молоді з боку літніх людей?”, N=2131, %

Молоді люди, які взяли участь в опитуванні, були найбільше згодні з такими твердженнями щодо літніх людей у ролі викладача, наставника, керівника: “вік людини ніяк не впливає на її якості в ролі наставника чи керівника” – 55,6%, “літні люди мають більше життєвого досвіду” – 20,4%, “старшій людині важче передати знання зрозумілим і цікавим способом” – 15,3%, “літні люди володіють неактуальними для сучасного світу знаннями” – 14,4%, “чим старша людина, тим більше професійного досвіду вона може передати” – 9,4% (рис. 4).

Чим молодшими є респонденти, тим частіше вони згодні з твердженням: “літні люди мають більше життєвого досвіду” (14–17 років – 23,7%, 18–19 років – 20,9%, 20–24 роки – 19,6%, 25–34 роки – 17,7%).

Серед жінок частіше, ніж серед чоловіків, зазначали, що вік людини ніяк не впливає на її якості в ролі наставника чи керівника: 57,9% vs 48,5%.

На запитання про те, як молодь може підтримати літніх людей в Україні, відповіді U-репортерів розділилися таким чином: моральна підтримка (спілкування, спільне проведення часу) – 25%, фінансова, матеріальна допомога – 14,3%, волонтерство, адресна допомога – 12,8%, фізична допомога (доставити продукти, допомогти по дому) – 11,6%, підтримка, повага у цілому – 11,2%, організація дозвілля та свята – 9,9%, допомога з технологіями, гаджетами – 7,2%, бути толерантним, уважним, чуйним – 6,7%, представляти інтереси літніх осіб на різних рівнях (боротися за підвищення пенсій, долати корупцію) – 5,6% (рис. 5).

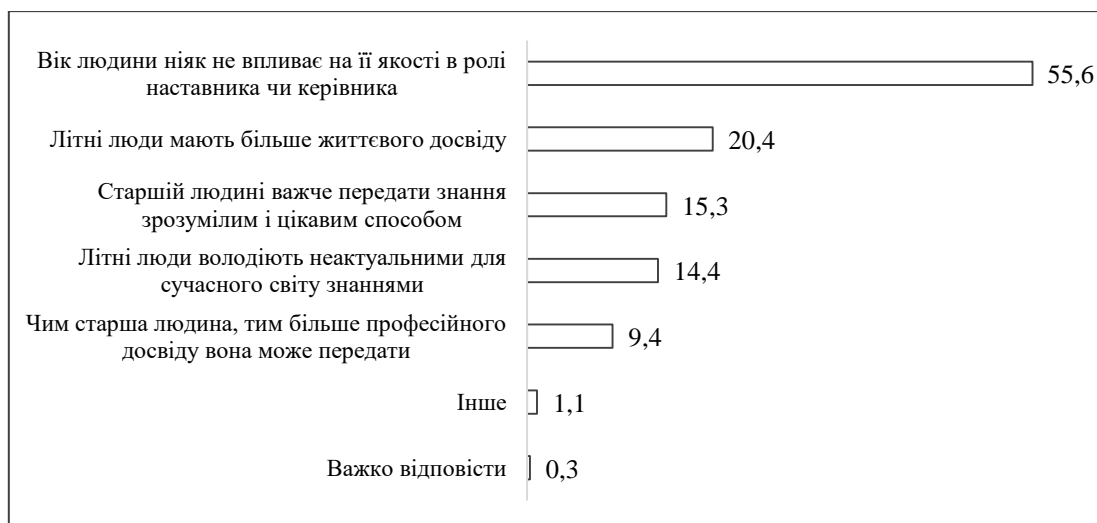

Рис. 4. Розподіл відповідей респондентів на запитання: “З яким твердженням щодо літніх людей у ролі викладача, наставника, керівника Ви найбільше згодні?”, N=3313, %

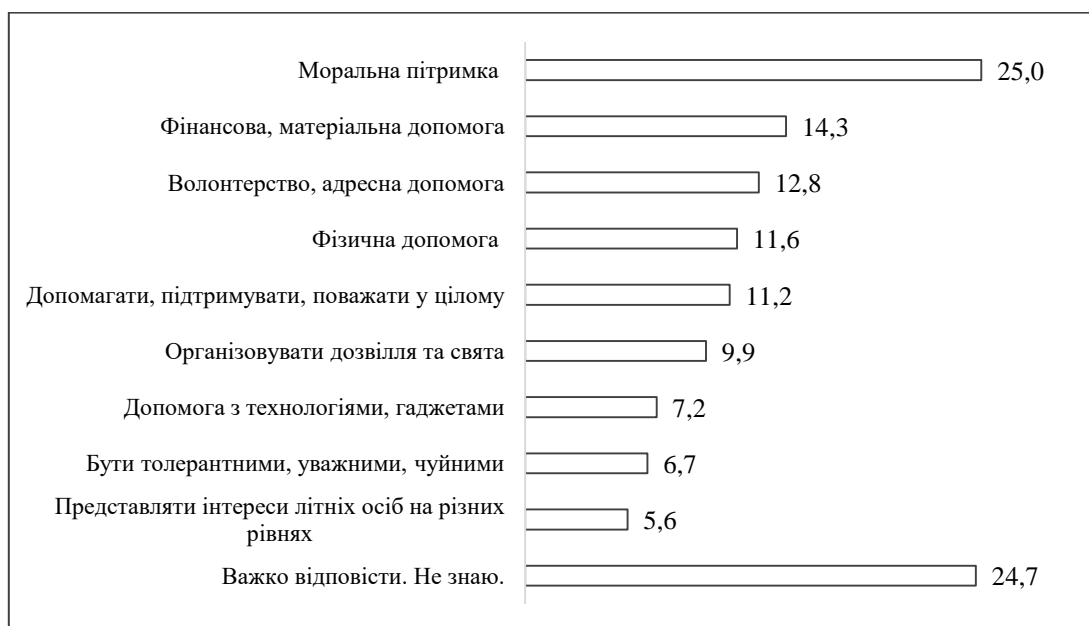

Рис. 5. Розподіл відповідей респондентів на запитання: “На Вашу думку, як молодь може підтримати літніх людей в Україні? ”, N=2835, %

Отже, при комунікації з літніми людьми 46,1% U-репортерів стикалися з труднощами щодо різних цінностей, поглядів на життя, 33,1% – зарозумілості, бажанні повчати, 20,8% – спілкування “різними мовами”. Помічали прояви дискримінації стосов-

но літніх людей 47,7% респондентів, помічали прояви дискримінації молоді з боку літніх людей – 66,6%. Серед опитаних 55,6% згодні з твердженням, що вік людини ніяк не впливає на її якості в ролі наставника чи керівника. На думку 25% U-репортерів, молодь може допомогти літнім людям в Україні моральною підтримкою (спілкування, спільне проведення часу); фінансовою, матеріальною допомогою – 14,3%; волонтерством, адресною допомогою – 12,8%.

Опитування “Здоров’язберігаючі технології в освіті”. Опитування проводилося 17–24 грудня 2020 р. в партнерстві з Громадським рухом за здорове навчання “Дамо дітям рухатись!”. У ньому взяли участь 4500 U-репортерів віком 14–34 роки. Результати опитування будуть використані в адвокації щодо боротьби з гіподинамією та малорухливим стилем життя.

Понад половину респондентів (57,5%) у процесі навчання/роботи переважно сидять, мало рухаються; сидять, але роблять розминку час від часу – 20,1%; часто рухаються, ходять – 11,5%; чергують сидіння та стояння – 9,9%; інше – 0,5%; важко відповісти – 0,4% (рис. 6).

Чим молодші U-репортери, тим частіше вони вказують, що в процесі навчання/роботи вони переважно сидять, мало рухаються: 14–17 років – 63,2%, 18–19 років – 60,2%, 20–24 роки – 56,3%, 25–34 роки – 51,8%. Чим старші респонденти, тим частіше вони зазначають, що часто рухаються, ходять в процесі навчання чи роботи: 14–17 років – 7,1%, 18–19 років – 9,4%, 20–24 роки – 12,6%, 25–34 роки – 15,5%.

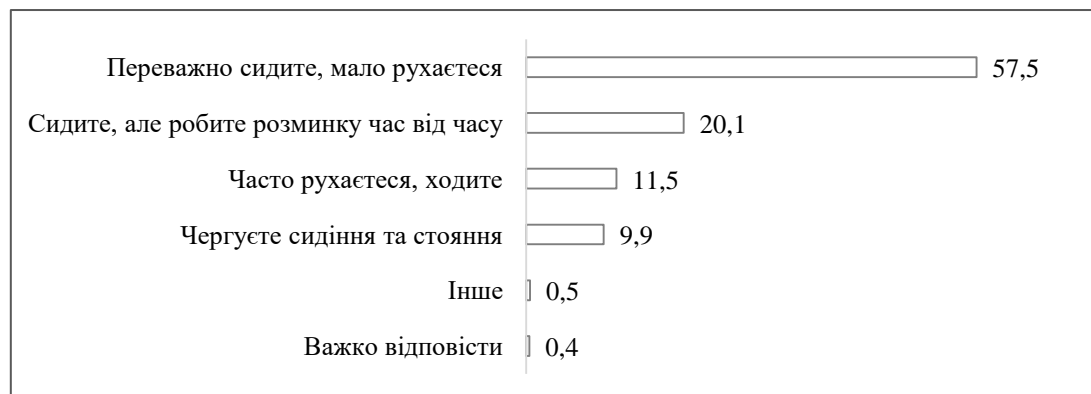

Рис. 6. Розподіл відповідей респондентів на запитання: “У процесі навчання/роботи, Ви...”, N=4500, %

Серед жінок частіше, ніж серед чоловіків, відповідали, що в процесі навчання/роботи вони переважно сидять, мало рухаються (59,4% vs 51,3%), а серед чоловіків частіше, ніж серед жінок, – що вони часто рухаються, ходять (16,1% vs 10,1%).

Значна частка опитаної молоді (49,2%) зазначила, що часто відчуває біль у спині, особливо після тривалого сидіння; інколи відчувають біль у спині – 41,9%; ніколи не відчували цього – 8,8% (N=4451).

Серед жінок частіше, ніж серед чоловіків, вказували, що вони часто стикалися з цією проблемою (55% vs 30,9%), а серед чоловіків частіше, ніж серед жінок, відповідали, що вони ніколи не відчували болю у спині після тривалого сидіння (17,8% vs 6%).

Переважна більшість U-репортерів (77,9%) вказали, що вони знають про вплив процесу сидіння на стан здоров'я в цілому (так – 37,7%, скоріше, так – 40,2%), 20,4% не знають про це (скоріше, ні – 16,2%, ні – 4,2%), а 1,7% було важко відповісти на це запитання (рис. 7).

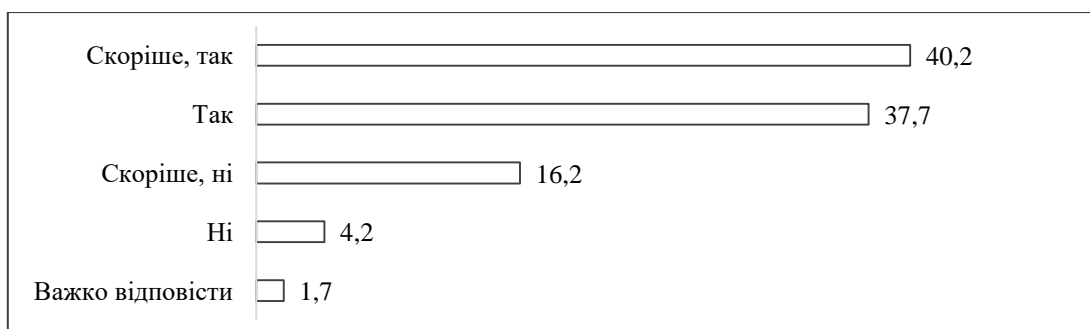

Рис. 7. Розподіл відповідей респондентів на запитання: “Чи знаєте Ви про вплив процесу сидіння на стан здоров'я в цілому?”, N=4426, %

Значна частка респондентів (77,8%) хотіла б працювати/навчатися, практикуючи динамічну зміну поз (чергуючи сидіння та стояння); не хотіли б цього – 10,8%; не знають, навіщо це потрібно – 11,4% (N=3826).

Більшість U-репортерів (96,4%) вважають, що в освіті потрібно запроваджувати такі технології, як рухливе навчання, зручні меблі, обладнання для можливості динамічної зміни поз тощо (так – 74,5%, скоріше, так – 21,8%); не розділяють таку думку – 1,6% опитаних (скоріше, ні – 1,2%, ні – 0,4%); було важко відповісти на це запитання – 2% (рис. 8).

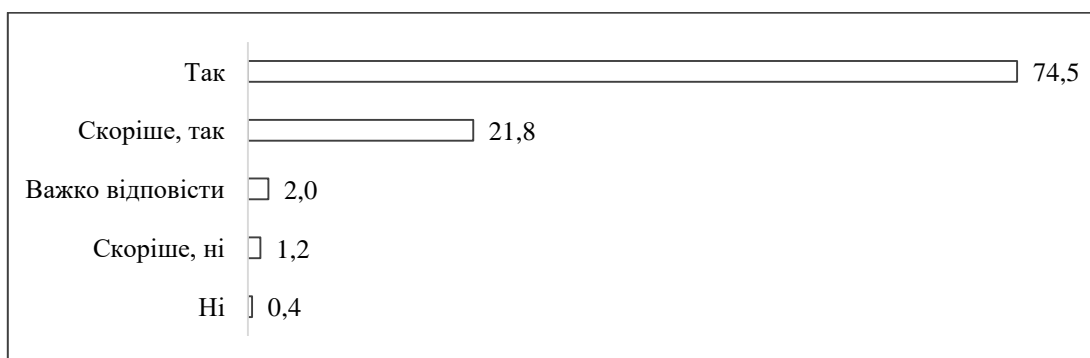

Рис. 8. Розподіл відповідей респондентів на запитання: “Чи потрібно запроваджувати такі технології в освіті: рухливе навчання, зручні меблі, обладнання для можливості динамічної зміни пози тощо?”, N=4329, %

Отже, 57,5% респондентів у процесі навчання/роботи переважно сидять, мало рухаються; 49,2% опитаної молоді часто відчувають біль у спині, особливо після тривалого сидіння; інколи відчувають біль у спині – 41,9%. Знають про вплив процесу сидіння на стан здоров'я в цілому 77,9% U-репортерів. Хотіли б працювати/навчатися, практикуючи динамічну зміну поз (чергуючи сидіння та стояння) 77,8% респондентів. Більшість U-репортерів (96,4%) вважають, що в освіті потрібно запроваджувати такі технології, як рухливе навчання, зручні меблі, обладнання для можливості динамічної зміни поз.

Опитування “Підприємництво”. Опитування проводилося 28 січня – 10 лютого 2021 р. спільно з Міністерством молоді та спорту України. У ньому взяли участь 7693 U-репортери віком 14–34 роки. Результати опитування будуть застосовані під час розробки нової програми для молоді щодо розвитку культури підприємництва серед молоді.

На запитання: “Чи маєте/мали Ви досвід підприємництва (власну справу, яка приносила Вам дохід)?” 10,8% респондентів зазначили, що зараз мають таку справу; мали досвід підприємництва раніше – 8,7%; не мають такого досвіду, але хочуть – 48,7%; заперечно відповіли на це запитання – 31,9% (N=7693).

Чим молодшими є U-репортери, тим частіше вони зазначають, що досвіду підприємництва ще не мали, але хочуть отримати: 14–17 років – 57,3%, 18–19 років – 53,1%, 20–24 роки – 51,2%, 25–34 роки – 42,6%.

Серед чоловіків частіше, ніж серед жінок, відповідали, що зараз мають власну справу (14,8% vs 9,5%), мали власну справу раніше (11,3% vs 7,8%), ще не мали такого досвіду, але хочуть отримати (50,4% vs 48,2%). Жінки значно частіше, ніж чоловіки, відповідали на це запитання заперечно (34,5% vs 23,5%).

Серед опитаних, які нині займаються підприємництвом, були зазначені такі проблеми, з якими доводиться стикатися в процесі ведення власної справи: брак коштів, недостатній дохід від бізнесу (37,8%), брак знань, досвіду (21,2%), економічні перешкоди, криза (15,8%), бюрократія (14,9%), втома від великої відповідальності, обсягу роботи тощо (13,3%), зависока конкуренція (7%), бажання змінити сферу діяльності, професію (2,5%), інше (1,3%) (рис. 9). Не мають жодних проблем 8,5% респондентів.

Серед жінок частіше, ніж серед чоловіків, зазначали про такі проблеми: брак коштів, недостатній дохід від бізнесу (41,7% vs 29,6%), втома від великої відповідальності, обсягу роботи (14,7% vs 10,7%). А серед чоловіків частіше, ніж серед жінок, вказували на проблему бюрократії (20,2% vs 12,3%).

Близько третини U-репортерів (32,7%) вважають, що найкраще отримувати знання щодо підприємництва, бізнесу на курсах на тему підприємництва; через особисті поради колег/друзів, нетворкінг – 25,6%; онлайн-курси щодо бізнесу – 19,4%; поради відомих бізнесменів в інтернеті/соцмережах – 17,1%; профільні статті й портали – 16,6%; професійну літературу (книги, журнали) – 15,1%; YouTube-канали про бізнес – 15,1%; тематичні подкасти – 7%; інше – 2,9%; важко відповісти – 0,2% (рис. 10).

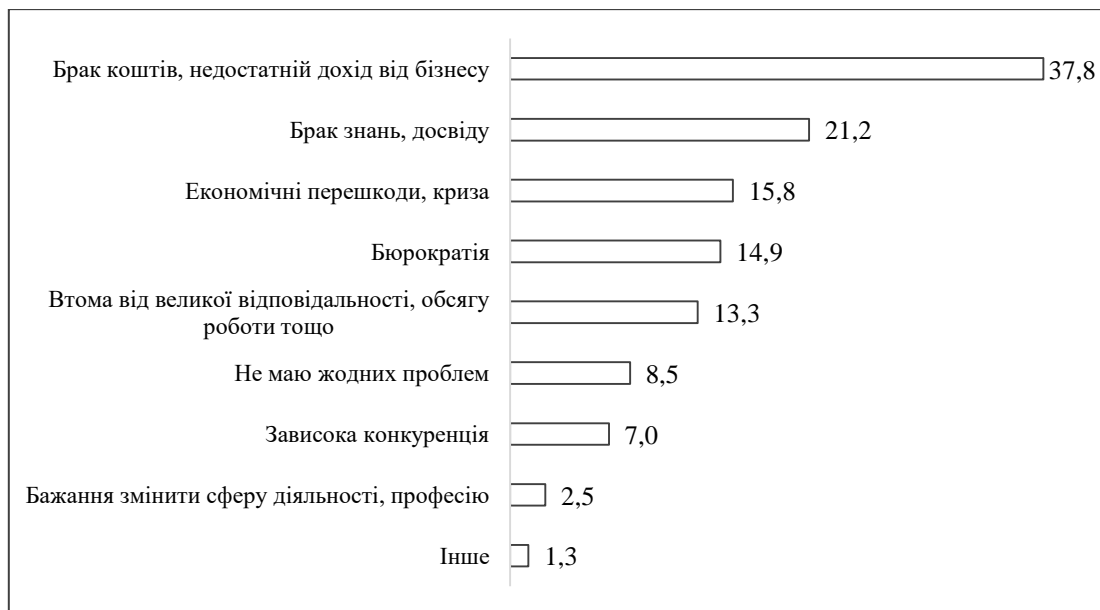

Рис. 9. Розподіл відповідей респондентів на запитання: “З якою проблемою Вам доводиться стикатися найчастіше?”, N=772, %

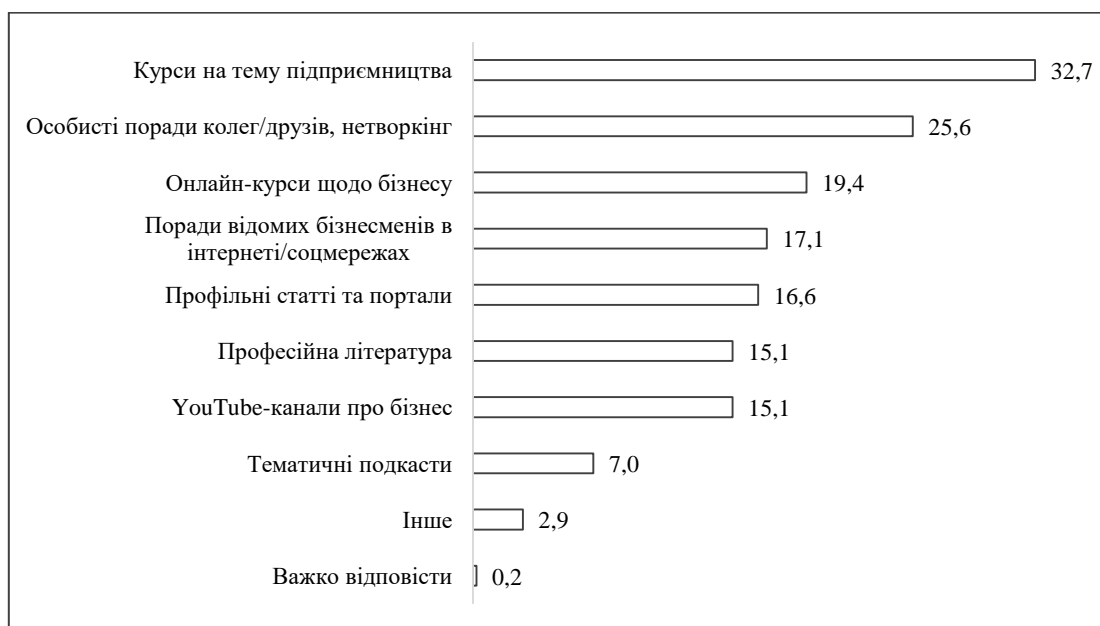

Рис. 10. Розподіл відповідей респондентів на запитання: “Звідки найкраще отримувати знання щодо підприємництва, бізнесу?”, N=6972, %

За віком, розподіл опитаних, які надають перевагу курсам на тему підприємництва, є таким: 14–17 років – 34,6%, 18–19 років – 32,5%, 20–24 роки – 34,4%, 25–34 роки – 30,5%. Чим старшими є респонденти, тим частіше вони зазначають, що найкраще отримувати знання щодо підприємництва через особисті поради друзів, нетворкінг: 14–17 років – 20,3%, 18–19 років – 23,6%, 20–24 роки – 26%, 25–34 роки – 26,8%. На поради відомих бізнесменів в інтернеті, соцмережах за віковим розподілом U-репортери орієнтуються таким чином: 14–17 років – 20,1%, 18–19 років – 24,1%, 20–24 роки – 17,2%, 25–34 роки – 14,3%.

На думку чоловіків, у порівнянні з жінками, знання щодо підприємництва найкраще отримувати з особистих порад колег, друзів (30,3% vs 24,2%). Жінки ж, у порівнянні з чоловіками, надають перевагу курсам на тему підприємництва (35% vs 25,4%).

Третя частка опитаних (29,5%) зазначила, що їм бракує інформації про те, як просувати власну справу; які документи потрібно оформити – 28,2%; як скласти бізнес-план – 27,8%; який стартовий капітал потрібен – 24,2%; в які установи звертатися щодо відкриття власної справи – 22,5%; як сплачувати податки – 18,8%; як збільшити прибуток – 17,4%; інформації достатньо – 11,7%; інше – 1,7%; важко відповісти, не цікавить ця тема – 1% (рис. 11).

Лише 12,1% опитаних молодих людей вказали, що вони знають про програми з розвитку навичок для відкриття власної справи; невідомо про це – 87,9% (N=6554).

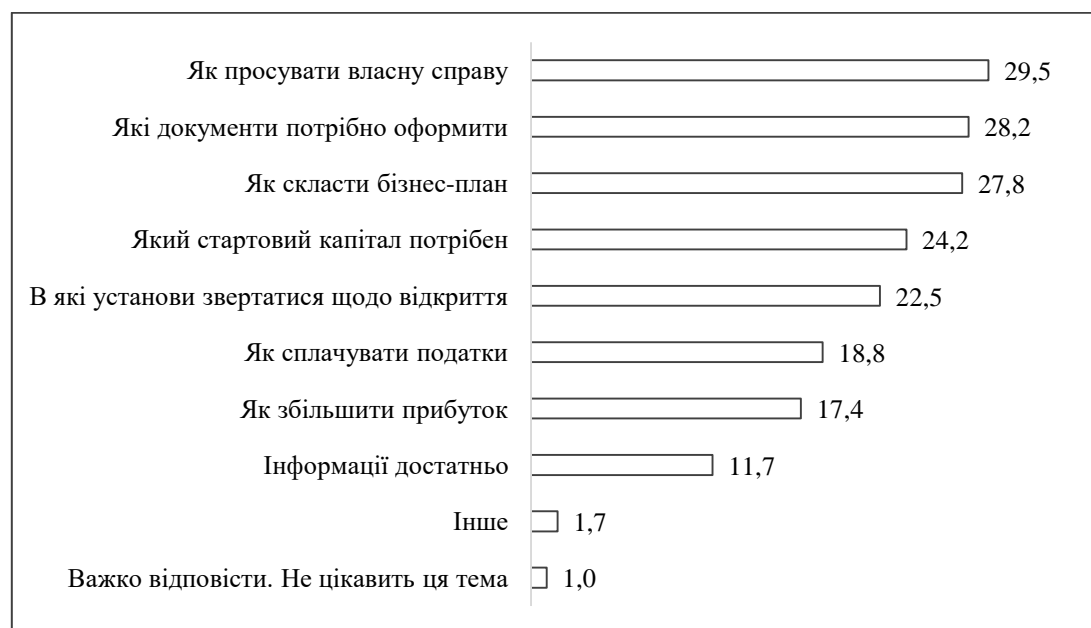

Рис. 11. Розподіл відповідей респондентів на запитання: “Якої інформації щодо відкриття власної справи/ведення бізнесу Вам бракує?”, N=6633, %

Отже, 10,8% респондентів мають досвід підприємництва (власну справу, яка приносила дохід); мали досвід підприємництва раніше – 8,7%; не мають такого досвіду, але хочуть – 48,7%. Найчастіші проблеми, з якими доводиться стикатись у процесі ведення власної справи: брак коштів, недостатній дохід від бізнесу (37,8%), брак знань, досвіду (21,2%), економічні перешкоди, криза (15,8%). На думку 32,7% U-репортерів, найкраще отримувати знання щодо підприємництва, бізнесу на курсах на тему підприємництва, через особисті поради колег/друзів, нетворкінг – 25,6%. Бракує інформації про те, як просувати власну справу, 29,5% опитаних; які документи потрібно оформити – 28,2%; як скласти бізнес-план – 27,8%. Знають про програми з розвитку навичок для відкриття власної справи 12,1% опитаних молодих людей.

Більше інформації про проєкт U-Report і результати інших досліджень можна знайти за посиланнями: www.facebook.com/ureportukraine та www.ukraine.ureport.in. Якщо Ви маєте пропозиції щодо опитувань чи пріоритетних тем, які стосуються діяльності Вашої організації та стосовно яких U-Report може провести діалог з великою кількістю молодих людей України, будь ласка, звертайтеся за телефонами +380634563620 (Євгенія Нестеренко), +380931561013 (Світозар Ніщполь), або через email: ureport.ukraine@gmail.com.

Отримано 10.03.21

Received on 10.03.21